

DIECÉZNÍ NORMY

PÉČE O ZVONY A PRO ZVONAŘSKÉ PRÁCE

Po staletí církev chová v úctě zvony jako významné a posvěcené předměty sloužící a napomáhající k tomu, aby liturgie byla důstojnou oslavou Boha. Zvony provázejí člověka od narození až do smrti a svým hlasem upozorňují na většinu významných okamžiků duchovního života každého z nás. Jsou přímými svědky naší historie, vypovídající nejen o kovolijeckém umění zvonařských mistrů, ale i o duchovním životě našich předků. Proto si zaslouhují zvláštní péči.

Zvon má tyto základní části:

- *Korpus* – tělo zvonu: *úhozový věnec* – místo, kde je stěna zvonu nejsilnější a kam dopadají údery srdce; *boční plášt'*; *čepec* – přechod bočního pláště do hlavy zvonu; *hlava zvonu* neboli *vrchlík*, na nějž je přilita závěsná koruna; *závěsné oko* pro srdce – u starých zvonů
- *Závěsná koruna* – talířová (okrouhlá) nebo vytvořená závěsnými uchy

Zvon je vybaven tímto příslušenstvím:

- *Srdce: obuškové* (kulaté) – u nejstarších zvonů; *výpusť* – prodloužení srdce pod úhozovou pěstí (slouží k zvětšení hmotnosti aktivní části srdce); srdce může být zavěšeno za *závěsné oko* na oplechovaném řemenu, na *šarnýru* upevněném na závěsném oku, nebo na *šroubu* provlečeném talířovou korunou
- *Závěs zvonu: dubový závěs* se skládá z dřevěné osy s ocelovými čepy, z hlavy (hlavice) závěsu (slouží k zvýšení nosnosti osy a je částečnou protiváhou zvonu) a páky s provazem; *ocelový závěs* je vytvořen z ocelových nosníků nebo traverz; *zalomený závěs*, který vyžaduje srdce s protizávažím nebo tzv. padací srdce (srdce do zvonu bije směrem dolů, místo vzhůru)
- *Zvonová stolice* – konstrukce nesoucí zvony se závěsy: *dubová* je akusticky výhodnější, trvanlivější, ale nákladnější; *ocelová* je výrobně jednodušší, lehčí, ale více podléhá opotřebování a koroduje
- *Vyzváněč: mechanický* – páka s provazem na závěsu zvonu; *elektrický* – elektromotor s převodem na závěs

Lepší je vyzváněč mechanický; zvláště k historickým zvonům elektrický vyzváněč není žádoucí. Pokud elektrický vyzváněč není udržován a seřizován, jsou zvony vystaveny nebezpečí poškození nebo i zničení.

Zvonům prospívá:

- udržování čistoty a pořádku ve věži
- zamezení vletu ptáků např. umístěním pletiva do oken věže
- občasná kontrola dotažení jednotlivých částí závěsu zvonu a promazání ložisek
- roční kontrola zavěšení srdce (musí tlouci přesně do hrany úhozového věnce), promazání jeho závěsu grafitovou pastou (olej může narušit strukturu kůže)
- půlroční kontrola funkce elektrického vyzváněče (napnutí řetězu na kole, správná činnost elektrických stykačů)

Zvonům škodí:

- znečišťování ptačím trusem
- nevhodně instalované a seřizené elektrické vyzváněče
- nevhodně zavěšené (prověšené) srdce, jakož i srdce nevhodného tvaru, hmotnosti a materiálu
- uvolněný a vyosený závěs zvonu (vzhledem k možnosti pádu zvonu to může být velmi nebezpečné)
- neodborné zásahy, zvl. amatérské pokusy o svaření puklin, provrtávání hlav zvonů za účelem instalace šarnýrů, upoutávání srdcí za účelem silnějšího úhozu

Postup při zvonařských pracích

Kontaktovat diecézního kampanologa (ten provede expertízu zvonů stávajících a doporučí vhodnou sestavu zvonů nových), případně zvonaře nebo firmu provádějící montáž zvonového příslušenství.